

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Cf. regulamentului de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foale înscrise în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 300 Lei
Pe 6 luni . . . 180 Lei
Pentru străinătate 900 Lei

Unirea

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Ziua Domnului

(ivo). Ziua Domnului este pentru noi creștinii ziua Duminecii. Pe aceasta trebuie să o sfințim, să o consacram în întregime lui Dumnezeu. Poate în celelalte zile ale săptămânii nu prea cugetăm la Făcătorul nostru, preocupăți fiind de alte chestiuni, doborâți de alte griji, copleșiți de multe necazuri; deși ar trebui să o facem și atunci, căci în tot momentul depindem de El și fără El nimica nu putem face. De aceea Dumnezeu își pretinde dreptul Său la omagiul, la cinstea, la recunoștința noastră personală și colectivă în ziua Sa, cel puțin atunci. Atunci ți-se cade să-ți versi în rugăciuni calde recunoștința ta pentru toate binefacerile primite de sus, pentru toate harurile de care ai fost împărțit în decursul săptămânii, cerșind ajutor și binecuvântare pentru zilele ce vor urma. Atunci trebuie să cugești că Domnul vrea iubirea ta, sufletul tău, viața ta bună, căci pentru Sine te-a zidit și nu pentru altceva. Să sfințești ziua Domnului sfințindu-te pe tine pentru El.

Să sfințești ziua Domnului abținându-te de la orice lucru servil; căci ai lipsă de odihna trupului nu numai pentru a-ți reîmprospăta puterile fizice, dar și pentru a te ocupa mai intens cu sufletul tău pentru care nu e odihnă niciodată până când nu se va odihni în Domnul. Aceasta e de altfel și porunca Bisericii, care îți impune ca ferindu-te de orice lucru servil în Dumineci și sărbători să cercetezi Casa Domnului, luând parte la jertfirea nesângeroasă a Mielului-nevinovat.

Poporul nostru și-a dat bine seama de importanța acestei porunci din cele mai vechi timpuri și până când Dumnezeu și Biserica i-au fost suprema lui nădejde de bine, în Dumineci și sărbători bisericile gemeau de lume. Cu toții, mic și mare, tinăr și bătrân, cărturar sau țaran se întreceau în a alerga la Casa lui Dumnezeu și acolo a se ruga cu cea mai mare căldură. Vremi frumoase acestea. Dar astăzi s'au trecut și vina poate este și a noastră. Căci deși știm că există o lege a repausului duminical și deși se mai poate admite că din cauza împrejurărilor excepționale în care trăim repausul duminical trebuie să sufere pentru neam și țară, nu trebuie să se admită ca în Dumineci sărbători, chiar atunci când se fac sfinte slujbe în biserici să fie deschise și să ruleze cinematografele, teatrele, ateneele, sau chiar atunci, înainte de masă, să aibă loc diferite întruniri ale autorităților, diferite ședințe, sau chiar și examene, toate patronate de cei mai mari. În felul acesta nu e de mirare că se golesc bisericile și se umplu temnițele. Îți vine să crezi adesea că intenționat se fac toate acestea. Deci cei chemați să vadă și să ia măsurile de lipsă, ca nu cumva în timp ce luptăm împotriva celor fără Dumnezeu pe frontul îndepărtat, să le pregătim terenul la noi acasă.

Călăii credinței

— Ceva în legătură cu bunurile materiale și credința —

Afirmam odată („Unirea”, no. 42-1943) că legătura între conștiința religioasă și materie nu e necesară și indisolubilă, așa după cum vreau alții să o creadă. Mi s'a răspuns că acest lucru poate fi adevărat de conștiința izolată, însă nici decum de mai multe conștiințe „care formează o comunitate de închinare, de manifestare a credinței ei”. De aceea revin să lămuresc anumite lucruri în legătură cu acea chestiune, atât cât permit împrejurările. (Să nu se mire nimeni dacă lămurirea suferă din cauza împrejurărilor, care deși nu pot atinge opinia odată formată, ating însă exprimarea ei.

1. Mai multe conștiințe individuale formează o comunitate care ia numele de parohie. Parohia însă nu e decât o celulă din marea comunitate care este Biserica. Deci aici cuvântul de comunitate religioasă are două înțelesuri, unul mai restrâns, de comunitate parohială, altul mai larg: marea comunitate a Bisericii. Nu trebuie deci confundate, căci nu tot ce poți spune despre Biserică se poate aplica și parohiei.

Parohia nu e ceva de sine stătător, ci viabilitatea ei și-o are întrucât e parohia unui anumit cult. Comunitatea parohială e o parte din comunitatea unui cult, restrânsă pentruca mai ușor să poată fi administrată.

Dacă totuși și parohia este recunoscută ca persoană juridică (art. 11 din *Legea pentru Regimul General al Cultelor*), asta nu pentru a fi smulsă din trupul firesc al Bisericii, ci pentruca prin parohie Biserica să poată mai ușor câștiga și administra averile sale. Biserica e totul, parohia o părticică. Aceasta chiar se poate desființa, fără ca Biserica însăși să se nimicească.

2. Conștiințele individuale dintr'o parohie, pot părăsi credința și pot trece la altă Biserică. Chiar dacă acest act îl fac mai mulți indivizi deodată, trecerea de la un cult la altul rămâne totuși un *act individual*, pe care nu-l poate dicta hotărârea mulțimii, sau hotărârea celor puși să conducă comunitatea parohială. Unirea Ardealului cu Patria Mamă s'a făcut prin voința comună decretată de reprezentanții poporului, chiar dacă unul sau altul dintre Români n'ar fi dorit-o. Odată decretată unirea însă, chiar acel individ se găsea în noul Stat. Comunitatea religioasă nu are atâta putere peste conștiință ca să-i poată dicta schimbarea cultului.

3. Ce se întâmplă însă dacă majoritatea unei comunități parohiale părăsește cultul ei? Prin aceasta s'a desființat parohia însăși? *Legea Cultelor* zice că nu. Sau chiar dacă toți credincioșii unei parohii trec la altă Biserică, prin asta Biserica de la care trec încetează să mai existe sau își pierde din drepturi? Fără îndoială că nu. Conștiința religioasă poate să-și caute — în urma legalei libertăți de conștiință — ca-

drul cultic în care să laude pe Dumnezeu și să se desăvârșească (singurul motiv care justifică schimbarea cultului). Dar ea singură sau împreună cu altele nu influențează asupra situației juridice a Bisericii pe care o părăsește.

4. Și acum să revenim la problema legăturii dintre bunurile materiale și comunitatea religioasă. Ale cui sunt aceste bunuri? Ale parohiei sau ale Bisericii? După cele expuse, nu pot fi ale parohiei fără să fie ale Bisericii.

Dar să presupunem că sunt ale parohiei. Cum parohia nu se desființează prin faptul că unii, oricât de mulți, dintre credincioși își schimbă cultul, bunurile materiale avute îi rămân ei și pe mai departe.

Atâta vreme cât o comunitate, fie cât de mică este recunoscută de lege ca parohie, ea, ca oricare persoană juridică are dreptul să-și mențină bunurile ce și le-a câștigat, chiar dacă în sânul ei s'au produs schimbări, fie în conducere, fie în numărul membrilor etc. Așa cere rațiunea, așa cere dreptatea, și așa sancționează *Legea persoanelor juridice*, care în art. 50 zice: „Asociații cari se retrag nu mai au nici un drept asupra avutului social”.

Dar e numai un presupus că averile bisericesti ar fi ale parohiei. Mitropolitul *Șaguna* explică punctul de vedere al Bisericii Ortodoxe și zice: „Canoanele învață că, averile bisericesti sunt proprietăți ale religiei ai cărei creștini le-au fondat” și „comunele bisericesti parohiale nu exercită, acest drept (de a administra și de a conduce averile lor parohiale) ca proprietari...” (*Compendiu de Drept Canonic. Vezi și „Cultura Creștină”, 1943, pag. 469*).

Tot așa și canoanele Bisericii apusene susțin că posesiunea bunurilor temporale aparține Sf. Scaun (C. J. C. can. 1499, § 2), iar dacă o persoană morală bisericescă mai mică se desființează, bunurile ei rămân persoanei morale superioare (can. 1501). Statul român ține cont de aceste prevederi și garantează deplina proprietate a bunurilor persoanelor juridice bisericesti (art. 9 din *Concordatul cu Sf. Scaun*).

Prin urmare: a) după legi parohiale numai administrează bunurile materiale care formează proprietatea Bisericii; b) chiar atunci când aceasta ajunge să aibe bunuri materiale prin contribuția credincioșilor, aceștia își pierd irevocabil dreptul asupra bunurilor donate. Trecând apoi la alt cult, în mod implicit, renunțând la cultul de mai înainte cu tot ce are acesta, renunță și la bunurile comunității pe care o părăsesc. c) Chiar dacă comunitatea parohială rămâne cu o minoritate de membri, față de numărul celor ce s'au despărțit, parohia continuă să fie persoană juridică cu drept de a-și administra în plină

libertate averea, iar Biserica proprietară, continuă să aibe aceleași drepturi ca și mai înainte.

Aceasta este reala situație juridică a parohiilor și a fiecărui cult în legătură cu bunurile materiale.

5. Și e bună această situație, creată de gândul Bisericii și de voința Națiunii noastre. Altfel, cu toată siguranța, s'ar produce neînțelegeri între credincioși și, ce e mai rău, s'ar contribui la slăbirea credinței în popor. Știm bine cât de mult e legat Românul de glie și cât de mare e sensibilitatea lui față de avere. Știm și aceea că în multe locuri Românul e sărac. Ori criza economică e un bun prilej de a deslănțui crize religioase, atât de periculoase pentru societate. Promite celui sărac pământ, și de multe ori e gata să-și schimbe religia. Dar prin aceasta cine ce câștigă? Omul, un bun material, în schimbul credinței primită prin bottez. Biserica dela care trece, pierde un suflet fără țaria de credință. Biserica care-l primește câștigă un suflet care nu-i convins de adevărurile ei. Ori aceasta nu-i un bine, ci un rău pentru conștiința poporului nostru (care mai bine se desvoltă, și mai ușor câștigă țarie de credință în Biserica în care s'a format, decât în Biserica în care intră din motive materiale). Prin acest sistem se întăresc cauzele, atât de numeroase azi, care duc la indiferențismul religios. Omul de care am amintit își va pierde puțina și slaba credință pe care a avut-o, când ajunge să și-o pună în cumpănă cu un bun material.

Și când sistemul se va generaliza, poporul nostru va avea tot mai multe conștiințe legate de pământ dar lipsite de reazământul țării lui: credința.

Să fie oare această numai o tristă presimțire și o umbroasă presupunere?

Cazuri recente ne spun că nu.

Poporul își are călăii credinței sale!

Eugen Popa

Dela frații din Capitală ne vin vești de mare bucurie.

Gazetele au încrestat la loc de frunte felul impunător cum au știut ei sărbători *la 1 Decembrie* împlinirea unui pătrar de veac dela proclamarea mării uniri în cetatea lui Mihai Viteazul. S'au strâns cu toții în marea și atât de frumoasa biserică a institutului „Notre Dame“. În frunte cu d. Iuliu Maniu, au fost prezenți acolo în număr impunător, fruntașii vieții publice românești, foarte mulți aceia cari participaseră activ la marea intrunire a unirii. Msgr. Vladimir Ghica, asistat de păr. Titus Malai, Natanail Munteanu și Ion Lelufiu, a pontificat o *liturghie solemnă, cu parastas* de pomenire pentru sufletele eroilor și mucenicilor mării uniri, cei dintâi Regele Ferdinand și Regina Maria, și neuitând pe generalul Berthelot, reprezentantul marelui popor francez, care niciodată nu și-a uitat că ne este frate bun. O cuvântare ocazională, plină de nestăpânit avânt, a Păr. *Titus Malai*, a făcut să vibreze de adâncă simțire românească și de nezdruclată speranță creștinească toate inimile celor prezenți, mulți și aleși cum rar se poate vedea.

Și s'a mai pomenit ceva, din acest prilej. Un mic amănunt în care noi vedem un luminos semn pentru viitor. La serviciul divin a cântat minunat, după rânduiala Blajului, *corul catedral „Sf. Dumitru“* condus de d. prof. *Nic. Oancea*. — Corul acesta este de pe acum o adevărată isbândă și mare promisiune. Sunt abia câteva săptămâni de când s'a infiripat, — grație strădanilor Păr. Malai, a dlui ViCTOR Fodor dela C. A. M., și mai ales prin excepționala putere animatoare a dlui *Ilie Lazar*, care a și fost proclamat, cu unanimă însuflețire, președinte al noiei asociații corale — și a stârnit de pe acum bucurie și entuziasm general nu numai în rândurile fruntașilor noștri, ci putem spune că a tuturor Ardelenilor din Capitală. Deoparte, fiindcă este și, mai ales, va fi de bună seamă unul din cele mai bune coruri din București. Conducerea maestrului Oancea este cheazășie sigură

pentru aceasta. Apoi, deși organizat ca asociație bisericească, spre a promova cultul divin în bisericile noastre — deocamdată cântă la Liturghie în fiecare Duminică în capela Institutului „Pitar-Moș“ — corul își asumă și o misiune național-ardelenească pe care vrea s'o împlinească cu toată strălucirea în Capitala țării.

Este explicabilă deci însuflețirea cu care a fost îmbrățișat. Dela primele consfătuiri făcute pentru asigurarea existenței lui — și apoi pentru ridicarea viitoarei catedrale în care va avea să mărească pe Domnul — s'au oferit de către fruntașii noștri danii neașteptat de frumoase. Și altele vor urma. Nu le pomenim aci, fiindcă nu avem de gând să mai revenim cu amănunțit, corul catedral „Sfântul Dumitru“ din București fiind o acțiune de cea mai mare importanță și o realizare de cel mai pur idealism. Il vom urmări cu bucurie în drumul isbânzilor lui viitoare.

Blajenii acum un sfert de veac

5)

de Dr. Coriolan Suciu

Sosit la Blaj, în ziua de 18 Noembrie, d. *Maniu*, în fața tuturor reprezentanților Blajului convocați la o intrunire a făcut un *expozeu politic*, în care a spus între altele:

„Primul meu drum în Ardeal a fost spre Blaj. Este și explicabil lucrul acesta, fiind eu însumi blăjan și fiind Blajul cel mai intelectual centru al nostru, — centru de care se leagă cele mai sfinte și cele mai minunate tradiții ale neamului românesc. Am venit ca un prieten, ca un irate, care vrea să spună ce are pe inimă fraților săi, prietenilor săi.

„Dvoastre sunteți în drept să prețindeți lămuriri și incurajare în lupta frumoasă ce o purtați. Noi suntem datori să vi-le dăm.

„Cunoașteți *tratativerle urmate la Arad*. Să nu credeți, că de dragul Ungurilor au fost acele, nici pentru că speram ceva rezultate dela dâșșii. Nul Noi am voit ca în fața lor întregi să facem să fie mai clară decât lumina soarelui mentalitatea celor cari cărmuiesc

FOIȚA „UNIRII“

Ne bate'n geam

Ne bate'n geam, acelaș dor, prelung,
La fiecare peregrin stingher,
Dar prea puțin zăvorul îl ajung,
Ca să deschidă geamul din spre cer.

Ne bate'n geam, acelaș dor, ca ieri,
Dar inima cu glasul ei zălug
Ne farmecă a gândului năteri
Și prea puțin eternul s'von l-aud!

Ne bate'n geam, acelaș trecător,
Copil, ce se născuse'n Bethleem;
— Dar glasul lui, e glas răscolitor,
Și prea puțin îl auzim și vrem!

Ne bate'n geam, discret, și poate rar,
Iar somnul nostru prea e surd și greu;
— Să priveghiem, nu știm când trece iar
Pe lângă noi, Preabunul Dumnezeu!

Petru Anca

Două lecții de apologetică*)

Vitalitatea catolicismului

I.

Catolicismul apusean

Săborul iudeilor s'a adunat ca să judece pe Apostolii, cari împotriva opreliștei predi-

cau cu căldură despre Isus, care a fost restig-nit, dar a treia zi a înviat. Sfatul a hotărît să-i omoare, dar un fariseu, anume Gamaiel, învățător de lege, cinstit la întreg poporul, a poruncit apostolilor să iasă puțin afară și apoi a grăit săborului, luând apărarea apostolilor și zicând: „Dați-le pace la oamenii aceștia și lăsați-i, căci de va fi din oameni sfatul acesta, sau lucrul acesta, se va risipi; iară de de este dela Dumnezeu, nu-l veți putea risipi, ca nu cumva să vă aflați și împotriva lui Dumnezeu“ (Fapte 5, 34—39). Ce s'at înțelept! Tot ce-i dela oameni e trecător și se risipește, ce-i dela Dumnezeu rămâne și trăiește.

Creștinismul e dela Dumnezeu. El va rămânea, pentru că Intemeietorul său a zis: „Cerule și pământul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece“ (Mat. 24, 35), iar în cuvintele sale s'a cuprins și făgăduința, că își va zidi Biserica pe Petru și porțile iadului nu o vor birui (Mat. 16, 18).

În sinul creștinismului însă s'au născut desbinări și erezii, începând din timpul Apostolilor. Uade sunt azi însă sincretiștii și gnosticii? Unde sunt ariani, macedoniani, pelagianii, montaniștii și alți sectari? Abia mai sunt amintiți în filele istoriei. Unii — cum

*) O lecție pentru cursul primar și secundar trebuie astfel pregătită, încât să poată fi reprodușă imediat de elevi, ajutați de întrebările profesorului, apoi să poată fi învățată, dar nu memorizată. Lecțiile acestea sunt lecții de sinteză. După ce le ținem și elevii și elevetele le învățau, subsemnatul da o lucrare acasă; Cuprinsul și importanța Apologiei catolicismului.

O. P.

sunt monofisișii — mai vegetează ici și color ca niște rămășițe ale trufașelor încercări ome-nești, de a zidi altă temelie, de cât cea zidită de Hristos și de apostolii săi în frunte cu Petru. Toate fiind dela oameni, s'au risipit, cum s'au risipit multe și din cele mai târzii și unele se macină sub ochii noștri.

Biserica zidită pe Petru a rămas, ca o stâncă puternică izbită de valurile spume-gânde, a dăinuit în lungul veacurilor și trăiește și azi luminând, învățând și sfințind și așa va fi până la sfârșitul veacurilor, pentru că scris este, că porțile iadului nu o vor birui.

Petru și apostolii Domnului au înfruntat apucăturile viclene și asupririle săborului iudevesc, ca și chinurile iscodite cu multă răfinărie de Nero. Ei și-au dat sufletul murind pe cruce, sau retezindu-li-se capetele cu sabia, sau în alte chipuri groaznice și-au dat viața pentru Hristos, dar Biserica Domnului a trăit și după ei, s'a înălțat și s'a mărit, devenind universală și luând pe dreptul numele de catolică și de sobornică. Catolicismul e mlădița care aduce roadă și Tatăl o curățește, ca mai multă roadă să aducă. Catolicismul e lumina lumii, în fruntea catolicismului e cel ce a primit dela Părtorul cel bun încredințarea de a-i paște oile și mieluseii.

Să vedem, pe baza celor învățate până acum la Apologetică și pe baza cunoștințelor ce le avem din Istoria profană și bisericească, cum și-a împlinit catolicismul aceste încredințări mărețe:

1. Catolicismul a urmat porunca Domnului, de a merge în toată lumea și de a predica

astăzi poporul maghiar. Să vadă toți până unde merge sinceritatea democrației maghiare, care având buzele unse cu miere, ne oferă un grăunte de autonomie, păzit de baionete ungurești. Să știe și Wilson cum înțeleg domnia acestia principiul de liberă dispunere a popoarelor.

„Lucrul acesta ne-a succes peste așteptare.

„Da, pentru că ungurul n'a fost cumiștit nici printr'un războiu pierdut, el și astăzi își păstrează firea turanică, cristalizată în două vorbe ungurești: nem engedem (nu o permit).

„Ce privește situația strategică, să zică așa, a politicii noastre, eu pot să vă spun, că noi avem să aducem ferbinte mulțumită lui Dumnezeu care a binecuvântat cu amândouă mâinile poporul nostru: astăzi toate neamurile lumii, toți factorii competenți ai popoarelor sunt cei mai aprigi apărători ai idealurilor noastre.

„Sunt lucruri, cari se pot spune, sunt însă și lucruri cari azi încă au menirea să nu fie istorisite nici prietinelor celor mai sinceri. Atâta însă vă pot declara, că atât statele antantei, cât și statele formate pe ruinele monarhiei dunărene: Cehii, Jugoslavii, Austrogermanii, mențin cu noi cele mai strânse legături, conștii fiind nu numai de dreptatea cauzei noastre, nu numai de siguranța reușitei noastre, ci și de importanța ce revine unui neam unitar românesc ce ocupă un teritoriu al Europei întregi. Ei voiesc să fie cu noi prietini și aliați în viitor, de aceea se silesc să se facă vrednici de prietenia pe care și noi le-o acordăm cu toată dragostea și cu toată sinceritatea.

„Nu se cuvine însă, ca un popor de milioane să aștepte cu brațele în sân înfăptuirea idealurilor sale, de aceea noi trebuie să lucrăm încă, și din greu, ca să ne prezentăm cu demnitate în aeropagul popoarelor lumii. Trebuie să păzim cu sfințenie disciplina și buna rânduială și să smulgem prin purtarea noastră corectă admirația lumii.

„C. N. C. R. (Consiliul Național Central Român) a decretat convocarea cât mai în grabă a unei impozante adunări naționale la Alba-Iulia. Găciți, de sigur, de ce acolo. Lucrați din răzputeri, ca adunarea aceasta să fie vrednică de neamul românesc“.

Am reprodus în întregime schița expozeului făcut de d. Iuliu Maniu, la Blaj, așa cum l-a redat Dr. I. C. (Dr. Ioan Coltor) în coloanele ziarului „Unirea“, nr. de propagandă 7, din 20 Noemvrie 1918.

Sosirea dlui Iuliu Maniu a fost un moment de elevare sufletească pentru toți blăjenii.

„Unirea“ din 20 Noem. 1918, îi bineventa sosirea printr'un articol de fond, din care desprindem următoarele:

„Nepotul lui Bărnuțiu sosește în clipa cea mai potrivită, ca entuziasmul și începutul organizării noastre să-l potenteze și să-l dirigeze spre ținta ideală, asupra căreia nu mai șovăește nimeni, din cele patru milioane de Români, dela Carpați până la Tisa.

„De numele Dsale se leagă opera de regenerare națională a Blajului mai recent, începând cu neuitatele campanii electorale — indiferent că s'au terminat cu biruință, sau cu înfrângere — până la acele memorabile discursuri parlamentare, în cari s'au evidențiat și în fața străinătății, abilitatea și înaltele lui calități de politician.

„Azi cadrele activității dsale și ale tuturor s'au lărgit esențial. Lumea cea veche și păcătoasă s'a prăbușit, și contemplând ruinele ei, ne convingem din ce în ce mai mult, că linia de conduită ce am urmat-o în trecut este cea adevărată — singura adevărată — și ca nu trebuie să ne abatem dela ea, nici pe o clipă“.

Salutând cu dragoste pe d. Maniu în mijlocul blăjenilor, „ca pe unul dintre cei mai distinși fii ai neamului“, articolul încheia cu urarea: „Dumnezeu să-i dea tărie, ca să-și poată îndeplini până la sfârșit „datoria“ — vorba dsale — în aceste zile istorice, când

a răsărit deja dumnezeescul soare peste o lume și vieță nouă...“

*

În timp ce guvernării unguri se străduiau să capteze pe Români prin promisiuni falacioase și să-i momească la vreun aranjament hibrid, menit să compromită marea idee a unității naționale, gărzile ungurești își arătau firea lor turanică, comițând fel și fel de atrocități contra Românilor.

Așa, în comuna Belis (Józsikafalva) din județul Cluj, în ziua de 8 Noemvrie 1918, garda maghiară, sub conducerea căpitanului Dietrich și a deputatului ungur Urmánczy Nándor, a executat și ars pe rug 42 de români. (Crimele dela Ip, Trásnea, Huedin, etc., din 1940, arată permanența înclinărilor atavice).

Această crimă abominabilă, care a revoltat întreaga opinie publică românească, a fost infierată după vrednicie și într'un articol apărut în ziarul „Unirea“ din 20 Noemvrie 1918 „Belis“, scris de d. Dr. Ionel Pop).

Iată câteva accente din acel articol scris cu inima sangerândă de durere și revoltă:

„Ni-se trage inima, ni-se închețează pumnii, ne plâng șiroaie ochii... Cerem război? Cerem dinte pentru dinte?

„Noi nu suntem sălbatici! Noi nu suntem ucigași! Noi nu suntem fiare! Noi în zilele aceste grele apărăm pe cei ce ne-au pălmuțit veacuri dearândul. Noi zicem; Fiți Românilor oameni miloși, uitați trecutul, apărați vieța și avutul tuturor, fie Român, fie Ungur, fie Sas, fie ce va fi. Așa zicem și azi, în fața rugului din Belis, știind, că dreptatea e a noastră și va învinge.

„Dar strigăm totodată Marelui Sfat al neamurilor: Iată Ungaria nouă! Iată ce înseamnă să rămânem și pe mai departe în Ungaria! Cerem dreptate, cerem vieță! Cerem să ne rupem din cătușele vechi, vrem să trăim în marea Țara românească!

„Și strigăm călăului Urmánczy: Să pieri din țara noastră, piciorul tău să nu mai spurce pământul nostru sfânt! Te blastămă aici glia,

Evanghelia la toată făptura. Nu e loc, unde să se găsească o ființă omenească, în care să nu fi pătruns misionarii catolicismului. Singura biserică, care susține misiuni în toate părțile lumii, între toate popoarele, e Biserica catolică. Ea nu vânează interese materiale, nici stăpânire politică, ea vânează sutlețele pentru mărirea lui Dumnezeu și pentru mântuirea oamenilor. Olanda și Anglia au susținut misiuni, mâinate de interese materiale și politice, dar rezultatele sunt neînsemnate și comunitățile întemeiate de ereticii olandezi și anglicani sunt fără vieță, se risipesc și dispar, sau se îndreaptă spre Soarele dreptății propovăduit de misionarii catolici, cari înfruntă foamea și setea, asupriri, chinuri și moarte de dragul lui Hristos și de dragul sufletelor răscumperate cu sângele lui Hristos.

Catolicismul a întemeiat școale pe seama popoarelor încreștinate, răspândind lumină celor ce ședeau în întunec și în umbra morții. Catolicismul a întemeiat universitățile, aceste focare de lumină și știință, în mult hultitul ev mediu, care merită așa de puțin titlul de întunecat. Catolicismul a înființat biblioteci, adunând în ele operele literare și științifice, cari altfel ar fi fost menite pieririi. Munca Benedictinilor și a altor orduri călugărești a păstrat omenirii comorile cele scumpe ale spiritului omenesc. Catolicismul a învățat pe popoarele nomade agricultura și meseriile, deprinzându-le cu vieța stabilă, cu munca și cu omenia și cu respectul avutului altora. Sub influența catolicismului ceice se închinau arborilor din păduri și trăiau din jefuirea po-

oarelor învecinate, în locul pădurilor au întins lanurile de grâu, de săcară și de cartofi și au început să trăiască din munca lor, respectând pe a altora.

2. Catolicismul nu s'a mulțumit numai cu predicarea cuvântului dumnezeesc, ci s'a străduit să pună în practică acel cuvânt, îndemnând pe oameni să facă voia Tatălui nostru celui din ceruri și astfel să-i ducă la sfințenie. Și rezultatele obținute sunt frumoase. Mulțimea sfinților, dela începutul Bisericii creștine până în zilele noastre, ieșiți din toate straturile vieții, e dovadă grăitoare. Preoți și călugări, muncitori și plugari, meseriași și intelectuali artiști și oameni de știință au strălucit prin sfințenia vieții lor. La aceasta catolicismul a contribuit prin slujbele sale și mai cu seamă prin deasa celebrare a sfintei Liturgii, prin exerciții spirituate și prin misiuni populare, prin pelerinaje și prin congrese euharistice. Tot aceasta a făcut-o prin întemeierea de reuniuni de bărbați și de femei, de elevi și de studenți, întemeiate cu scopul de a lucra mai intens pentru mântuirea sufletelor. Marea mișcare numită acțiune catolică menită să strângă pe credincioși în jurul Bisericii și apostolatul biruitor și apostolatul rugăciunii, cari fac parte din aceasta acțiune, urmăresc acelaș scop: mărirea lui Dumnezeu și sfințirea sufletelor.

3. Catolicismul perpetuiază opera Samaritanului milostiv întemeind spitale și sanatorii, azile și căminuri, în cari maice și surori din ordurile călugărești feminine, îngrijesc cu drag pe suferinzii și neputincioșii fără sprijin,

iar prin orfelințele sale crește cu îngrijire pe bieții orfani rămași fără sprijin și-i face membrii cinstiți și sănătoși ai societății omenești.

4. Catolicismul a sprijinit artele frumoase, ridicând catedrale mărețe și ocrotind pe artiștii de seamă. Leonardo da Vinci, Michel Angelo și mulțimea artiștilor și poezilor, cași mulțimea filosofilor și a oamenilor de știință au fost ocrotiți și ajutați de Papi, de cardinali și de episcopi.

5. Catolicismul a înfruntat totdeauna trufia omenească și cu un curaj neînfrânt s'a împotrivit stăpânirilor și stăpânitorilor, cari s'au ridicat împotriva Bisericii Domnului. Nu s'a înfricat de amenințările Jidovilor, nu s'a dat înapoi în timpul grozavelor asupriri de sub Nero, Deciu, Dioclețian, cari credeau că vor putea suprima instituția, care s'a impus cu atâta putere. Nu s'a clătinat nici la atacurile pline de viclenie și de perversitate ale lui Iulian Apostata, iar Leon cel Mare a întors dela porțile Romei pe fiorosul Atila, „biciul lui Dumnezeu“. S'a împotrivit contra iconoclastului Leo Isaurul, iar pe trufașul Henric al Germaniei l-a dus Gregoriu VII la pocăința dela Canossa. Marea schismă occidentală, prinsorea dela Avignon și așa numita Reformațiune nu au fost în stare să nimicească Biserica catolică. Au tulburat pacea ei și a omenirii, au zdruncinat credința și încrederea în mulți, au dus și pe mai mulți în rătăcire, dar Biserica a rămas, s'a reformat ea pe sine la Trident și a înflorit din nou spre bucuria și admirația bunilor credincioși. Ea punând mâna

te blastămă codrii, te blastămă Tăriile, te blastămă un neam întreg! Vei scăpa de justiția ungurească — o știm —, de blăstămul nostru nu vei scăpa nici între patru scânduril...“

(Va urma)

Colțul AGRU-lui

Sibiu. Duminecă 5 Dec., *Astru* și-a ținut obișnuita ședință săptămânală, în cadrele căreia p. Prof. Anton Pop a dezvoltat tema: „Sf. Fecioară și femeia modernă“. Medicinistul *Oliver Perhaita* a vorbit despre „Sufletul studentului slovac“, arătând concepția superioară a acestor tineri în trăirea vieții catolice. Să nu ne mire deci secretul reușitei organizării splendide a acestui tineret.

De Sf. Nicolae, un grup de 17 studenți și studenți au cutreerat cartierele Lazaretului (periferia Sibului), încărcăți cu daruri și ducând cuvinte de mângâiere pentru vremuri mai senine oropsiților. — Au fost clipe frumoase din viața noastră sufletească în cele 3 ore de trăire în mijlocul celor suferinzi, cu mult profit spiritual.

În cadre modeste, după micile noastre posibilități materiale, *Astru* a reușit să editeze, în cadre modeste, un *Buletin* al său. Au apărut până în prezent 2 numere (apare săptămânal). În numărul 2 (în 4 pagini mari), scrie rânduri frumoase prof. univ. *Dr. Coriolan Tataru*.

Dumbrăveni. În 12 Dec., s'a ținut, într'o atmosferă de aleasă solidaritate creștinească, în localul liceului „T. Cipariu“, adunarea generală a AGRU-lui, având în program: 1) Alegerea președintelui și vicepreședintelui și 2) Alegerea comitetului.

Adunarea se deschide sub președ. de onoare a d. prof. N. Pop. Dsa relevă necesitatea reorganizării asociației, descompletate prin mutarea, la Blaj, a fostului ei președ. d. N. Negruțiu, insistând asupra rolului misionar creștinesc pe care această organizație spirituală îl are, mai ales în aceste vremuri crâncene, când se impune o cât mai trainică și adâncă intensificare a vieții religioase.

La îndemnul și sugestiile date de d. președ. N. Pop, adunarea gen., la propunerea unei comisii alese în acest scop, alege pe următorii membri: președ. prof. prof. N. Pop; vicepreșed. insp. Bîtea; casier prof. Garda; membri în comitet: dr. Costea; dr. Șerban; V. Mureșan, secret. prim; contr. fin. Popa; inv. Șara A. și Biriș Mihail, croitor.

Luând cuvântul, d. prot. *Gh. Simu* felicită adu-

narea gen., pentru alegea făcută, exprimându și încrederea deplină în puterea de muncă și tăria morală a celor aleși, din a căror străduințe rodnice și creștinești, biserica poate aștepta reale și binefăcătoare servicii. — Adunarea se încheie prin cuvântul d. președ. Pop, care, după ce mulțumește de încrederea ce i-s'a acordat, asigură, pe toți, că va munci cu toată dragostea de care e capabil sufletul său de român și creștin.

Știri mărunte

Prin furtunile vremilor. După cum e informată agenția Rador (10, XII-43), *Sf. Părinte* a ținut de curând o cuvântare, cu prilejul unei „Săptămâni a Spiritului“, la care au luat parte Cardinali și prelați ai Curiei Romane. Vicarul Domnului, între altele, a apăsât pe cuvântul că, „în vreme ce tronuri, împărății și instituții publice se prăbușesc și numai ruinele le mai arată mărirea de odinioară, Biserica merge înainte de 20 de veacuri, fără să țină seamă de furtunile istoriei universale. Instituțiile, cultul, operele și faptele făcute de Biserică pentru buna stare a omenirii sunt foarte importante“. În încheiere *Sf. Părinte* a arătat că spiritul și dragostea de omenire suferă astăzi cele mai grele sguđuri. — De Crăciun (în dimineața zilei de 24 Decembrie) aceeaș agenție spune că-i foarte probabil ca *Sf. Părinte* să rostească, de primirea urărilor de Nașterea Domnului, o cuvântare ocazională, care va fi difuzată și pe cale radiofonică.

Omagiu meritat. Răpit din viață înainte de vreme, *Horia Teculescu*, fost director al liceului „Principele Nicolae“ din Sighișoara, prin ceea ce a făcut cu graiul și cu scrisul, a lăsat urme luminoase, ce vor dăinui. Un prieten sincer și cinstit al decedatului, d. I. V. Bîtea, a pornit o acțiune vie pentru ridicarea unui bust lui *Horia Teculescu*. Alăturându-se și „Asociațiunea“ din Sibiu acestei acțiuni, dorința a devenit fapt și, Dumineca trecută, în cadre sărbătorești, a și fost desvelit, la Sighișoara, bustul pomenitului cărturar de seamă și om de inimă. — Frumos și vrednic de cinste lucru s'a făcut, căci cel elogiât merita acest omagiu.

Vrednic este! Primcuratorul bisericii noastre parohiale din Blaj, d. *Victor Munteanu*, a fost sărbătorit, discret, acum de curând, de prieteni și cunoscuți, cari au înțeles să-i exprime alese sentimente de stimă. Prilej pentru aceasta a fost împrejurarea că d. *Victor Munteanu*, dir. băncii *Patria*,

a împlinit, în 9 Decembrie c., o jumătate de veac de stăruință demnă în slujba gândului din care a luat ființă numita bancă, prea bine cunoscută în lumea română ardeleană nu numai ca valoros factor economic, ci și ca o instituție ce a îndeplinit și alte funcții naționale-culturale. — Ne alăturăm și noi celor ce exprimă d-lui *Victor Munteanu* sincerile lor felicitări pentru trecut, și vrări de bine și pentru viitor.

Locale. Sâmbăta viitoare, de Nașterea Domnului, va predica în catedrală I. P. S. *Valeriu Trojan Frențiu*, episcop al Orăzii și Administrator Apostolic al arhidiecezei de Alba Iulia și Făgăraș, iar a doua zi de Crăciun, Duminecă, va predica II. Sa *Dr. Victor Macaveiu*, prepozit capitular.

— La 2 Decembrie a avut loc *sinodul protopopesc de toamnă* al distr. Blaj. S'a început după spovedirea preoților și slujirea sf. liturghii la „Biserica Grecilor“, în cadrele cărei sf. slujbe a predicat *Preacuv. Augustin A. Pop*, egumenul bisericii dela Obreja. Cuvântul de deschidere l-a rostit *Iuliu Busoiu*, protopop. În fruntea fraților în Hrisova prezenți era p. *Ioan Moldovanu*, canonic, referent tractual și inspector catehetic Lecția practică a ținut-o p. *M. Cucuiu* dela Ohaba de pe Secaș — după cum a ieșit la sorți — iar critica — tot în urma ieșirii la sorți — au făcut-o p. *Peculea* din Cergăul Mare și p. *Cristea* din Cergăul Mic. Conferențiar — Despre avort — a fost p. *Șt. Crișanu* din Micăsasa. La discuțiile animate ce s'au ținut a slujit cu sfaturi practice, în ce privește cateheza, p. *I. Moldovanu*, canonic. — S'a complectat cu acest prilej forul protopopesc pentru cauzele matrimoniale (p. *T. Șermășanu*, în locul p. *Boariu*; p. *S. Raica* în locul p. *S. Frățilă*, și p. *I. Truția* în locul p. *Raica*). S'a designat conferențiarul pentru sinodul de primăvara (p. *Alex. Stupariu* din Sădincea) și s'a convenit asupra parohiilor unde sunt a se ține misiuni sfinte. După mai multe hotărâri bune, sinodul s'a închis în acordurile Axionului.

Gând fericit inspirat. Dna *Leontina Frățilă* din Ciufud, soția p. *S. Frățilă*, preot pensionar, a avut fericita inspirație să dăruiască bisericii noastre din *Sâncel* (distr. Blaj) 5000 (cinci mil) Lei, drept răscumpărare a unei pomeniri cucernice. Pentru care danie curatoratul numitei biserici mulțumește călduros stimatei Dne *Frățilă*. — Bine ar fi cu acest gest să fie urmat și de altă lume.

pe plug, nu s'a uitat înapoi, ci înainte, tot mai înainte. A reglementat principii, regi și împărați și mai bine a lăsat să se piardă o parte din Anglia decât să calce legile dumnezeiești și bisericesti, împlinind poftile mârșave ale lui *Henric VIII*. Catolicismul s'a împotrivit marelui *Napoleon*, când acesta a trecut marginile îngăduite de legile bisericesti și nu s'a sinchisit de atacurile filozofilor și oamenilor de știință din veacul al XVIII și al XIX, cari se lăudau, că au dat lovitură de moarte Bisericii. Biserica a ieșit întărită din aceasta luptă spirituală, sistemele lor, ipotezele și teoriile acelorora au dat faliment. Catolicismul a luat cu hotărâre lupta cu *Bismarck*, care voia o biserică supusă, cum e cea protestantă, și cel care s'a retras rușinat din luptă, a fost marele cancelar *Bismarck*. Și în timpul mai nou Biserica catolică a luat poziție împotriva unor erori ale național-socialismului, care a fost nevoit să-și schimbe atitudinea ostilă față de Biserica. Niciodată Biserica nu s'a plecat înaintea mai marilor vremelnici ai țarilor, ci a stat cu fruntea ridicată și și-a apărat drepturile și misiunea. Conducătorii ei, *Papii* dela Roma, au stat drepti în fața primejdiilor, conștii de marea lor misiune. Chiar și atunci, când a avut în frunte oameni păcătoși, Biserica catolică nu a căzut, nu s'a abătut dela calea, pe care i-a arătat o celce a zis: Eu sunt calea... Să ne însemnăm, că și cel mai păcătos și mai hulit Papă, *Alexandru VI*, a legat de numele lui două mari înfrățiri: Biblioteca Vaticană și trimiterea de misionari în atunci descoperita Americă.

6. Catolicismul prin respectarea legilor naturale, dumnezeiești și bisericesti a păstrat intactă temelia vieții sociale, familia creștină, păzind cu toată puterea și atenția indisolubilitatea ei. Nu s'a plecat și nu a ajuns la tranșacții nici atunci, când puternice capete încoronate au cerut, cum a fost cazul la *Henric VIII* al Angliei care din răzbunare a aruncat Anglia în schismă pentru ca mai târziu să cadă în erezie. Ținând în cea mai mare cinste taina căsătoriei, taina cea mare, cum o numește sf. *Pavel*, Biserica catolică a asigurat pentru societatea omenească o temelie puternică, capabilă de a crește generații sănătoase.

7. Fiindecă asperitățile dintre clasele sociale, prea marea înbogățire de o parte și prea marea mizerie de altă parte, amenințau să tulbure pacea socială și să împiedece progresul omenirii, *Papii* mari ca *Pius IX*, *Leon XIII*, *Pius X*, *Benedict XIV*, *Pius XI* și al XII prin serisorile lor au arătat drumul, pe care va trebui să-l parcurgă omenirea, ca să ajungă la o creștinească înfrățire generală, iar prin conversațiile dela Malines, ținute la stăruința și sub conducerea cardinalului *Mercier*, au codificat noua reformă socială.

8. În cele două războaie mondiale *Papii* au pășit ca apărători ai răniților și ai prizonierilor, ca și ai populației civile, ușurând prin aceasta suferințele cauzate de război, E destul să amintim că *Papii Benedict* i-s'a ridicat o statuă în mijlocul Constantinopolului ca să vedem rolul de alinător al durerilor, pe care l-a avut acest papă în timpul războiului.

Catolicismul îl găsim la loc de frunte

pretutindenea, unde e vorbă de binele, fericirea și propășirea omenirii. În împlinirea misiunii sale divine, de a mântui sufletele, în știință, în artă, în dezvoltarea și perfecționarea meseriilor, ca și în îmbunătățirea agriculturii, vom găsi totdeauna catolicismul în frunte cu *Papii* săi, cu mănăstirile sale și cu călugării și preoții săi, ca și cu credincioșii săi — oameni de știință, artiști, doctori, ingineri, ș. a. — crescuți, ocrotiți și subvenționați de Biserica. Neînfricată în fața prigoniților, ea poate spune pe dreptul: „*Alios ego vidi ventos, aliasque procellas*“. Neînduplecată când e vorba de dogmele și învățăturile sale, Biserica catolică nu-și pleacă capul în fața stăpânilor vremelnici, ea însă se pleacă la capul suferinzilor, ajută pe cei ajunși în mizerie, ridică pe cei păcătoși, îmbrățișând deopotrivă pe cei buni și pe cei răi, fiind toți fiii ai aceluiași *Părinte*. Ea e plină de viață, de viață goare, e dornică de luptă și de muncă, nu se dă înapoi dinaintea greutăților și nu e nime și nimic, de care să se înfricoșeze în drumul său mântuitor și luminător. Văzând, cum se înfrățesc în decursul veacurilor și văzându-i strălucirea de azi și cunoscând câte asupriți și dușmăni a biruit în drumu-i, nu putem spune altceva, decât că e dela *Dumnezeu*. El a întemeiat Biserica catolică, El a condus-o în decursul veacurilor, El a ocrotit-o și o ocrotește până la capătul veacului.

Pr. *Octavian Popa*